

The Holy See

ПОСЛАННЯ СВЯТИШОГО ОТЦЯ

на LVIII Всесвітній день миру

1 січня 2025

Прости нам провини наші: даруй нам твій мир

I. Вслухаючись у крик людства, що перебуває під загрозою

1. На світанку цього нового року, який нам дарує Небесний Отець, періоду Ювілею, присвяченого надії, звертаюся з найщирішим побажанням миру до кожної жінки й кожного чоловіка, особливо до тих, хто почувається пригніченим своїми життєвими обставинами, засудженим власними помилками, розчавленим осудом інших і більше не спроможний розгледіти жодної перспективи для свого життя. Усім вам бажаю надії та миру, бо це Рік Благодаті, яка походить із Серця Відкупителя!

2. У 2025 році Католицька Церква відзначає Ювілей – подію, яка наповнює серця надією. «Ювілей» походить від давньої єврейської традиції, коли звук баранячого рогу (єврейською *yobel*) кожні сорок дев'ять років сповіщав про помилування та визволення для всього народу (пор. Лев 25,10). Цей урочистий заклик в ідеалі мав би лунаати по всьому світу (пор. Лев 25,9), щоб відновити Божу справедливість у різних сферах життя: у користуванні землею, у володінні майном, у стосунках з ближніми, особливо з найбіднішими і тими, хто потрапив у немилість. Звук рогу нагадував усьому народові, багатим і збіднілим, що жодна людина не приходить у світ, щоб її гнобили: ми – брати і сестри, діти того самого Отця, народжені, щоб бути вільними згідно з Господньою волею (пор. Лев 25,17.25.43.46.55).

3. Також і сьогодні Ювілей є подією, яка спонукає нас шукати Божу визвольну справедливість по всій землі. Замість рогу на початку цього Року Благодаті прислухаймося до «відчайдушного крику про допомогу» [1], який, немов голос крові праведного Авеля,

підноситься з багатьох частин землі (пор. Бут 4,10) і до якого Бог ніколи не перестає прислухатися. Ми, в свою чергу, відчуваємося покликаними бути голосом багатьох ситуацій визискування землі та гноблення ближнього [2]. Така несправедливість іноді набуває вигляду того, що святий Йоан Павло II називав «структурами гріха» [3], оскільки вони є не лише наслідком беззаконня окремих людей, але, так би мовити, вкорінилися і спираються на широке співництво.

4. Кожен з нас повинен відчувати певну відповідальність за спустошення, якого зазнає наш спільний дім, починаючи з тих дій, які, нехай навіть лише опосередковано, підживлюють конфлікти, що бичують людство. Таким чином розпалюються і переплітаються окремі, але взаємопов'язані системні виклики, що стоять перед нашою планетою [4]. Я маю на увазі, зокрема, всі види нерівності, нелюдське поводження з мігрантами, погіршення стану довкілля, плутанину, свідомо породжену дезінформацією, відмову від будь-якого діалогу, а також значне фінансування військової промисловості. Все це фактори реальної загрози існуванню всього людства. Тому на початку цього року ми хочемо прислухатися до цього крику людства, щоб почуватися покликаними, всі разом і кожен особисто, розбити кайдани несправедливості, щоб звіщати Божу справедливість. Недостатньо буде кількох епізодичних вчинків філантропії. Потрібні натомість культурні та структурні зміни, щоби також відбулися довготривалі зміни. [5].

II. Культурна переміна: всі ми – боржники

5. Подія Ювілею заохочує нас здійснити низку змін для подолання поточної ситуації несправедливості та нерівності, нагадуючи нам, що земні блага призначені не лише для небагатьох привілейованих, а для всіх [6]. Може бути корисним пригадати те, що писав святий Василій Великий: «Але які речі, скажи мені, твої? Звідки ти їх взяв, щоб включити в своє життя? [...] Хіба ти не вийшов повністю голим з лона своєї матері? Чи не повернешся знову голим у землю? Звідки взялося те, що ти маєш зараз? Якщо ти скажеш, що це прийшло тобі випадково, то відречешся від Бога, не визнаючи Творця, і не будеш вдячний Дарувальникові» [7]. Коли бракує вдячності, людина більше не визнає Божі дари. Однак, Господь у своєму безмежному милосерді не покидає людей, які грішать проти Нього: Він, радше, підтверджує *дар життя прощенням* спасіння, яке дарує всім через Ісуса Христа. Тому, навчаючи нас молитви «Отче наш», Ісус заохочує нас просити: «Прости нам провини наші» (Мт 6,12).

6. Коли людина ігнорує свій зв'язок з Отцем, вона починає плекати думку, що стосунки з іншими можуть керуватися логікою визиску, коли сильніший претендує на право утискати слабшого [8]. Подібно як еліти в часи Ісуса, які наживалися на стражданнях найубогіших, так і сьогодні у взаємопов'язаному глобальному селі [9], міжнародна система, якщо не керується логікою солідарності та взаємозалежності, породжує несправедливість, посилювану корупцією, що заганяє вбогі країни в пастку. Логіка експлуатації боржника стисло описує

також нинішню «боргову кризу», від якої потерпають різні країни, особливо країни Глобального Півдня.

7. Я не втомлююся повторювати, що зовнішній борг став інструментом контролю, за допомогою якого деякі уряди і приватні фінансові установи багатших країн не соромляться нерозбірливо експлуатувати людські та природні ресурси бідніших країн, щоб задовольняти потреби своїх власних ринків [10]. До цього слід додати той факт, що деякі народи, вже обтяжені міжнародним боргом, змушені нести ще й тягар екологічного боргу більш розвинених країн [11]. Екологічний борг і зовнішній борг - це дві сторони однієї медалі, тієї логіки експлуатації, вершиною якої є боргова криза [12]. Спонукуваний цим ювілейним роком, закликаю міжнародну спільноту вжити заходів для списання зовнішнього боргу, визнавши існування екологічного боргу між Північчю та Півднем світу. Це заклик до солідарності, але перш за все – до справедливості [13].

8. Культурні та структурні зміни для подолання цієї кризи настануть тоді, коли ми нарешті визнаємо, що всі ми є дітьми Отця, і перед Ним всі визнаємо, що ми є боржниками, але водночас всі необхідні один одному, відповідно до логіки спільної та диверсифікованої відповідальності. Ми зможемо відкрити для себе «раз і назавжди, що ми потребуємо один одного і що ми є боржниками одні перед одними» [14].

III. Шлях надії: три можливі дії

9. Якщо ми дозволимо, щоб ці необхідні зміни торкнулися наших сердець, то Ювілейний Рік Благодаті зможе наново відкрити дорогу надії для кожного з нас. Надія впливає з досвіду Божого милосердя, яке завжди є безмежним [15].

Бог, Який нікому нічого не винен, невпинно обдаровує благодаттю і милосердям усіх людей. Ісаак Ніневійський, Отець Східної Церкви VII століття, писав: «Твоя любов більша за мої борги. Незначними є морські хвилі порівняно з кількістю моїх гріхів, але якщо зважимо мої гріхи, порівнюючи їх з Твоєю любов'ю, то вони зникнуть, як ніщо» [16]. Бог не обраховує зло, яке чинить людина, але Він безмірно «багатий на милосердя через велику любов, якою полюбив нас» (Еф. 2, 4). У той же час він чує крик убогих і землі. Достатньо лише зупинитися на мить, на початку цього року, і подумати про благодать, з якою Він щоразу прощає наші гріхи і відпускає всі наші борги, щоб наші серця наповнилися надією і миром.

10. Тому Ісус у молитву «Отче наш» вносить дуже вимогливе твердження: «як і ми прощаємо винуватцям нашим» після того, як ми попросили Отця прощення наших боргів (пор. Мт 6,12). Для того, щоб прощати борги іншим і давати їм надію, потрібно, щоб власне життя було наповнене тією самою надією, яка приходить з Божого милосердя. Надія надмірно щедра, позбавлена розрахунків, вона не заглядає в кишені боржників, не переймається власною вигодою, а має лише одну мету: підняти тих, хто впав, перев'язати

розбиті серця, визволити з будь-яких форм рабства.

11. Тому я хотів би на початку цього Року Благодаті запропонувати три дії, які можуть повернути гідність у життя цілих народів і повернути їх на дорогу надії, щоб вдалося подолати боргову кризу і щоб усі знову змогли усвідомити себе прощеними боржниками.

Перш за все, я підхоплюю заклик святого Йоана Павла II з нагоди Ювілею 2000 року подумати про «суттєве скорочення, якщо не повне списання, міжнародного боргу, який тяжіє над долею багатьох країн». Визнавши екологічний борг, багатші країни нехай відчують себе покликаними зробити все можливе, щоб списати борги тим країнам, які не в змозі виплатити заборговане. Звичайно, щоб це не було ізольованим актом благодійності, який ризикує знову запустити порочне фінансове-боргове коло, необхідно одночасно розвивати нову фінансову архітектуру, яка приведе до створення глобальної фінансової Хартії, заснованої на солідарності та гармонії між народами.

Крім того, я закликаю до рішучих зусиль, щоб сприяти повазі до гідності людського життя, від зачаття до природної смерті, щоб кожна людина могла любити своє життя і дивитися в майбутнє з надією, прагнучи розвитку і щастя для себе і своїх дітей. Адже без надії на життя важко, щоб у серцях молодих людей зародилося бажання народжувати інші життя. Тут, зокрема, я хотів би ще раз заохотити до конкретного вчинку, який може сприяти культурі життя. Я маю на увазі скасування смертної кари в усіх країнах. Ця міра покарання, по суті, крім того, що ставить під загрозу недоторканність життя, знищує будь-яку людську надію на прощення і оновлення [17].

Посилаючись на святого Павла VI та Бенедикта XVI [18], наважуюся також наново повторити ще один заклик до молодих поколінь у цей час, позначений війнами: використаємо принаймні якийсь фіксований відсоток коштів, що витрачаються на озброєння, для створення Всесвітнього фонду, який би раз і назавжди ліквідував голод і полеглих би у найбільш бідніших країнах освітню діяльність та діяльність, спрямовану на сприяння сталому розвитку, борячись із наслідками зміни клімату [19]. Ми повинні старатися усунути будь-який привід, який міг би спонукати молодь уявляти своє майбутнє без надії або як очікування помститися за кров своїх рідних і близьких. Майбутнє – це дар, щоб вийти за межі помилок минулого, щоб будувати нові шляхи миру.

IV. Кінцевий пункт – мир

12. Ті, хто через запропоновані жести ступить на шлях надії, зможуть побачити дедалі ближчою жадану мету – мир. Псалмоспівець утверджує нас у цій обітниці: коли «любов і правда зустрінуться, справедливість і мир поцілуються» (Пс 85, 11). Коли я відмовляюся від зброї кредиту і повертаю дорогу надії сестрі чи братові, я роблю свій внесок у відновлення Божої справедливості на цій землі і разом з цією людиною рухаюся до мети, якою є мир. Як

сказав святий Йоан XXIII, справжній мир може народитися лише в серці, роззброєному від тривоги і страху перед війною [20].

13. Нехай же 2025 рік стане роком, в якому зростатиме мир! Той справжній і тривалий мир, який не зупиняється на клаузулах контрактів чи за столами людських компромісів [21]. Шукаймо справжнього миру, який Бог дарує обеззброєному серцю: серцю, яке не прагне вирахувати, що моє, а що твоє; серцю, яке розчиняє егоїзм у готовності вийти назустріч іншим; серцю, яке без вагань визнає себе боржником перед Богом і через це готове прощати борги, які обтяжують ближнього; серцю, яке долає зневіру щодо майбутнього надією на те, що кожна людина є ресурсом для цього світу.

14. Роззброєння серця – це жест, який залучає всіх, від перших до останніх, від малих до великих, від багатих до вбогих. Іноді достатньо чогось простого, як «усмішка, жест дружби, братерський погляд, щире слухання, безкоштовна послуга» [22]. Цими малими і водночас великими жестами ми наближаємося до мети, якою є мир, і ми досягнемо її настільки швидше, наскільки більше по дорозі разом з нашими наново віднайденими братами й сестрами будемо відкривати для себе, що ми вже змінилися порівняно з тим, якими були на початку шляху. Справді, мир не приходить лише з закінченням війни, а з початком нового світу, світу, в якому ми відкриваємо себе іншими, більш згуртованими і більш братами й сестрами, ніж ми могли собі уявити.

15. Даруй нам, Господи, Твій мир! Цю молитву я підношу до Бога, складаючи свої новорічні побажання Главам держав і урядів, очільникам міжнародних організацій, провідникам різних релігій, кожній людині доброї волі.

Прости нам борги наші, Господи,
як і ми прощаємо винуватцям нашим,
і в цьому колі прощення даруй нам Твій мир,
той мир, який тільки Ти можеш дати
тому, хто дозволяє роззброїти серце,
тому, хто з надією бажає прощати борги своїм братам,
тому, хто безстрашно визнає, що є Твоїм боржником,
тим, хто не залишається глухим до воання найбідніших.

Дано у Ватикані, 8 грудня 2024

ФРАНЦИСК

- [1] *Spes non confundit*. Булла проголошення звичайного Ювілею 2025 року (9 травня 2024), 8.
- [2] Пор. Святий Йоан Павло II, Апостольський лист *Tertio millennio adveniente* (10 листопада 1994), 51.
- [3] Енцикліка *Sollicitudo rei socialis* (30 грудня 1987), 36.
- [4] Пор. Промова до учасників Зустрічі, організованої Папськими академіями наук і соціальних наук, 16 травня 2024.
- [5] Пор. Апостольське напоумлення *Laudate Deum* (4 жовтня 2023), 70.
- [6] Пор. *Spes non confundit*. Булла проголошення звичайного Ювілею 2025 року (9 травня 2024), 16.
- [7] *Homilia de avaritia, 7: PG 31, 275.*
- [8] Пор. Енцикліка *Laudato si'* (24 травня 2015), 123.
- [9] Пор. Катехиза, 2 вересня 2020: *L'Osservatore Romano*, 3 вересня 2020, ст. 8.
- [10] Пор. Промова до учасників Зустрічі “*Debt Crisis in the Global South*”, 5 червня 2024.
- [11] Пор. Промова до учасників Конференції держав-учасниць Рамкової угоди ООН щодо кліматичних змін (COP 28), 2 грудня 2023.
- [12] Пор. Промова до учасників Зустрічі “*Debt Crisis in the Global South*”, 5 червня 2024.
- [13] Пор. *Spes non confundit*. Булла проголошення звичайного Ювілею 2025 року (9 травня 2024), 16.
- [14] Енцикліка *Fratelli tutti* (3 жовтня 2020), 35.
- [15] Пор. *Spes non confundit*. Булла проголошення звичайного Ювілею 2025 року (9 травня 2024), 23.
- [16] Слово Х (Третя збірка), Молитва, що розважає самотніх, 100-101: CSCO 638,115. Святий Августин навіть стверджує, що Бог не припиняє ставати боржником людини: «Оскільки “навіки Твоє милосердя”, Ти зволив обітницями Твоїми стати боржником тих, кому Ти простив усі борги» (пор. *Confessiones*, 5,9,17: PL 32, 714).

[17] Пор. *Spes non confundit*. Булла проголошення звичайного Ювілею 2025 року (9 травня 2024), 10.

[18] Пор. Святий Павло VI, Енцикліка *Populorum progressio* (26 березня 1967), 51; Бенедикт XVI, Промова до дипломатичного корпусу, акредитованого при Святому Престолі, 9 січня 2006; Бенедикт XVI, Післясинодальне Апостольське напоумлення *Sacramentum caritatis* (22 лютого 2007), 90.

[19] Пор. Енцикліка *Fratelli tutti* (3 жовтня 2020), 262; Промова до дипломатичного корпусу, акредитованого при Святому Престолі, 8 січня 2024; Промова до учасників Конференції держав-учасниць Рамкової угоди ООН щодо кліматичних змін (COP 28), 2 грудня 2023.

[20] Пор. Енцикліка *Pacem in terris* (11 квітня 1963), 61.

[21] Пор. Молитовний захід з нагоди десятиріччя “Молитви за мир у Святій Землі”, 7 червня 2024.

[22] *Spes non confundit*. Булла проголошення звичайного Ювілею 2025 року (9 травня 2024), 18.